

Наше слово **Naše slovo**



Обчасник Окресной організації Русинської оброди в Свиднику

Občasník Okresnej organizácie Rusínskej obrody vo Svidníku

Fond na podporu národnostných menšín KULTMINOR

Fond na podporu národnostných menšín KULTMINOR zohráva významnú úlohu pri rozvoji kultúrnej identity menšín na Slovensku. Ako nezávislá verejnoprávna inštitúcia podporuje kultúrne a vedecké aktivity a zároveň zabezpečuje transparentné rozdeľovanie finančných prostriedkov prostredníctvom odborných rád, v ktorých má zastúpenie každá národnostná menšina.

Покрачування на стр. 2



Svedectvo dokumentu o Rusínoch vo Svidníku z 27. októbra 1434 z Bardejova

Покрачування на стр. 2

Keď som pred rokmi skúmal v bohatom bardejovskom stredovekom archíve protifeudálnu a sociálnu problematiku na hradnom panstve Makovica v Zborove v 15. storočí, podarilo sa mi nájsť jeden rukopisný latinský záznam z 27. októbra 1434. Bol spísaný v mestskej kancelárii slobodného kráľovského mesta Bardejov. Tento priamo uvádza Rusínov vo Svidníku a je z 27. októbra 1434. Záznam má súdny charakter. Je to ručiteľský záväzok spísaný v bardejovskej mestskej úradnej knihe súdnych rozhodnutí z rokov 1416-1443. Nachádza sa na jej 19. strane. Jej latinský názov je Iudicium banitum. Bannus v latinčine znamená kľatba.

Originálny rukopisný latinský text záznamu je takýto: „Anno Domini millesimo CCCC XXX quarto, feria tertia ante festum Symonis et iudae, coram nostro iudicio se voluntarie obligarunt hii infrascripti modo tali, quod si umquam in posterum aliquis horum Walachorum seu Rutenorum de Sweidnik in aliquo excederet contra civitatem aut

KALENDARNÝ OBRJADOVÝ ŠPIVANKÝ JARNOHO CYKLU

VÝNOŠIŇA SMERTKÝ Po fašengoch nešmila chýbuvaty figurina smertký, jaku výnašaly zo sela počas špivu dívčata i chlopci na znak ustupu zimý i nastupu jari žyvota.

Покрачування на стр. 4

Zachraňme tradíciu

Dakoli si človek všimá veci i procesy kolo sebe, a potom rozдумuje i porivňavá s tým, jak to bylo dakoli. I často vydyt komicky, a dakoli až tragikomicky situácii, nad kotryma sa môže treba zadumat.

Покрачування на стр. 2

Emília (Milka) Zbihlejová



Emília Zbihlejová rod. Haľková, rodáčka zo Stročina (okres Svidník, Prešovský kraj), je interpretkou rusínskych, šarišských, zemplínskych ľudových piesní a tiež cirkevných duchovných piesní.

Покрачування на стр. 3

VI. snem Rady rusínskych regiónov Slovenska.

Dňa 11. marca 2026 sa uskutočnil VI. snem Rady rusínskych regiónov Slovenska v Kolonici, okres Snina.

Покрачування на стр. 7



Fond na podporu národnostných menšín KULTMINOR

Покращування зо страны 1

Na čele fondu stojí riaditeľ Ján Štovka, ktorý riadi jeho činnosť, dohliada na administratívne procesy a zároveň zabezpečuje evidenciu žiadostí a monitoring podporených projektov. Jeho úlohou je aj koordinácia výziev a celkového smerovania fondu tak, aby podpora smerovala efektívne k jednotlivým menšinovým komunitám.

Voľby do odbornej rady rusínskej národnostnej menšiny sa uskutočnili 5. novembra 2025 a mandát členov je dvojročný. Dôveru získali Stanislav Hvozda, Peter Medviď, Alena Jancurová, Dávid Palaščák a Robert Vico. Prví traja menovaní sú volení organizáciami z rusínskeho ruchu a dvaja sú dosadení fondom. Pre Svidnícky región je dôležité najmä zvolenie Stanislava Hvozdu, ktorý tak získal možnosť presadzovať záujmy regiónu na celoštátnej úrovni.

Novozvolená komisia si 4. februára 2026 prevzala menovacie dekréty a začala svoju činnosť. Predsedom komisie sa stal Dávid Palaščák, známy aj ako redaktor národnostného vysielania v RTVS Regina Východ.

Stanislav Hvozda sa zároveň stal zástupcom rusínskej menšiny v správnej rade fondu a neskôr získal dôveru aj ostatných menšín, ktoré ho podporili pri voľbe za predsedu správnej rady. Ide o významný post, ktorý ovplyvňuje strategické smerovanie celej inštitúcie.

„Veľmi si vážim členstvo v odbornej rade i v správnej rade fondu KULTMINOR. Pristupujem k tomu zodpovedne a s pokorou. Máme za sebou prvé obdobie a



Odborna rada rusínskej národnostnej menšiny

prichádza čas hodnotiť, čo sa realizuje, čo vieme spraviť lepšie a čo dokážeme zmeniť,“ uviedol Hvozda.

Fond každoročne vyhlasuje viaceré výzvy pre jednotlivé národnostné menšiny a podporuje široké spektrum projektov – od kultúrnych podujatí cez vydateľskú činnosť až po vzdelávacie aktivity. Hoci presný počet podporených projektov sa mení podľa jednotlivých rokov a výziev, fond systematicky zhromažďuje a vyhodnocuje štatistiky o podporených aktivitách, vrátane ich regionálneho a obsahového rozdelenia.

Dôležitou úlohou vedenia fondu, na čele

s riaditeľom Jánom Štovkom a správnu radou, je práve hodnotenie efektivity podpory – teda koľko projektov sa realizuje, aký majú dosah a kde je priestor na zlepšenie. Aj podľa slov nového predsedu správnej rady prichádza obdobie, kedy bude potrebné nielen pokračovať v podpore, ale aj kriticky zhodnotiť jej výsledky

KULTMINOR tak vstupuje do ďalšej etapy svojho fungovania s cieľom posilniť transparentnosť, efektívnosť a najmä prínos pre jednotlivé národnostné komunity na Slovensku.

Mgr. Peter Kaputa

Покращування зо страны 1

Zachraňme tradíciu

Napríklad nedavno jem prechádzal cez jedno selo na východi a vydžu, že skolo pered každym druhym domom stojať ľudie, väčšinou dochodkari, i na dašto čekajut. Zastavyl jem i zvidal jem sa na što čekajut, ta mi povili, že čekajut na rozvoz chliba i pekarenskych vyrobkiv bo v seli ne je potravynovij obchod. Tak jem si podumal, že keby nahodov avto zos chlibom ne daj Bože ne pryšlo, z hocijakoj pryčyny, keby sa napryklad pokazylo, ta ľudie v seli ostanut bez chliba. Z jednej strany je to pohodlje, že chlib naš nasučnyj pryveze avto až pered vorota domu, ale z druhej strany to vyzerat na absolutnu zavislost' od dako-ho. Čekajuci dochodkari, kotry by mohli mati dost' voľneho času, zrejme už zaby-

li, jak sa peče chlib. Prytim iši našy babky znali peči chlib, pekli ho večšinov raz za tyždeň na cilyj tyždeň. Babkin chlib byl smačnijišy, zdravšy i neplisnivil jak može tot dnešnij zos obchodu.

Nedavno ideme zos kamaratami na jedno kulturno-folklorne podujtie, kotre sa konalo na jedni hori i treba bylo vyjti na totu horu das jeden abo dva kilometry. Zo začatku to vyzeralo na pryjemnu prechadzku na čerstvim vzdychu, ale skoro sa začali na lisnij drahi objavuvati avta i štvorkolky, kotry zos velykym hlukom i oblakom smerdačoho vyfukovoho plynu sa pchali jedno po druhim hori. Musyli sme odskakuvati na samyj kraj drahy, žeby nas neperešli. Toty ľudie si pomylly lis zos dostihovom drahom.

Draha byla rozryta a jaryhy už byli dost' hlyboky. Ale aj za cenu rizika zapadnuť a zničiti podvozku avta väčšina ľudie dala prednost' komfortu. Po drahi sme stritli jen jednoho človeka, kotryj išol piše. Jakoskej veľo ľudie hnyskaj zabudat, že pohyb na čerstvim vzhychu je zakladom zdravja. Je to obraz dnešnoj doby, koli pohodlje a komfort začinat často presahuvati rozumnu miru.

Abokedy pryhadžat jar a začinat roznuti trava, po selach začinajut hučati krovinnorezy. Keby aspoň elektrycky, toty sut menij hlučny. Ale často ľudie používajut benzinovy, bo majut vekšy vykon a hučat tak, že ich čuti na piv sela. Dakoli v selach sa chovali korovy, kozy, vivci, ta časť zahorodoch spasal dobytok,

Покрачування зо страни 2

Zachraňme tradíciji

a druhu časť našu predky kosyli kosami. Nykoho nerušili hlukom, nevytvorili svojom činnosťom žiadny emisii CO₂, kotry vyzerat to tak, že budú v blízkej dobi spoplatneny nelen pre priemysel ale aj pro dopravu a byvaňa. A išli kosiňa kosom byla dobra rozcvička pro tilo i relaxacija na nervy. Hnyskaj v selach travu netreba nykomu, dobytok zos sil sa vytratil a hluk od krovinnoreziv a kosačok sa ozývat široko daleko.

Keď dagde hnyskaj pry dajakij pryležitosti zahrat muzyka abo spiv, ta malo kto skočit do tanca, aj keď chvala Buhu najdut sa išli taky. Večšina ľudí syďat,

abo stojat na svojich miscach, povytahujut mobily a filmujut. Ľudovij tanec a spiv sa vytráčať z bežneho života. Je to škoda. De sa podil naš tradičný rusnackij temperament? Tanec a spiv byli pro našých predkiv formov odpočinku, formov novoj energii po ťažkij fyzickij roboti. Tanec a spiv koluvali našym predkom v žylach. Utrymajme ich.

No a išli jedna tragikomicka situacija, kotru mnohy z vas barz dobri poznajut. Idete po misti, abo po seli a čujete ľudí jak midži sobom bisidujut po rusnacky a zos dítat'om po slovensky. Nebarz rozumju takij filozofii, ale predpokladam,

že taky rodiče si zrejme dumajut, že bisidom po slovensky pomôžuť dítam v ich budúci karjeri. Je to omyl. Slovenčinu sa naučat tak či tak, ale takym sposobom pryduť o svij materynskyj jazyk. Keď pozorujete pryrodu tak znate, že strom bez svoho koriňa dovho ne vytryme. Vyschne.

Pamjatajme na svoji tradíciji, nedajme im vyschnuti. Prožyli stovky rokiv. Je to to najcennišie, što nam našu predky po sobi zachabyli, žeby sme ich zachovali, rozvyjali i peredavali ďalšym generacijam.

Alexander Škurla

Emília (Milka) Zbihlejová

Покрачування зо страни 2

Svoju lásku k piesni širila už od detstva, keď účinkovala v školskom súbore a neskôr v modernej skupine, kde interpretovala ľudovú, ale aj populárnu pieseň. V 80-tych rokoch 20.st. jej talent objavili vtedajší sólisti PULS-u (Poddukelský umelecký ľudový súbor), Jozef Prihoda a neskôr Rudolf Smoter, ktorý jej ponúkli členstvo v tomto ansámblu.

Dlhé roky spievala pri sobášnych obradoch na Matričnom úrade vo Svidníku, vo folklórnom súbore Makovica vo Svidníku, v miešanom speváckom zbore Karpaty zo Svidníka a až do súčasnosti spieva v Grécko-katolíckom chráme Božej múdrosti vo Svidníku. V súčasnosti je Milka Zbihlejová zrelou interpretkou a želám jej a zborníku šťastnú púť medzi poslucháčov a milovníkov ľudovej piesne Slovenska.

PaedDr. Ľuboslav Kaliňák, DiS.art.



Milka ZBIHLEJOVÁ

a jej ľudové piesne
z východného
Slovenska

Svidník
2026

Novinka

Nedavno vyšol zborník našoj rodačky ľudových a duchovných špivanok pod nazvom Milka Zbihlejová a jej ľudové piesne z východného Slovenska.

Prajeme tobi Milka veľa zdravyčka a uspešne napreduvaňa v tvoji karjeri.



Matričný úrad Svidník, tretia zľava Milka Zbihlejová

KALENDARNÝ OBRJADOVÝ ŠPIVANKÝ JARNOHO CYKLU

Покрачування зо страны 1

Skupyna d'ivčat špivat i nesut smertku zo solomý z bilov chustkov, jaku oblekly do tmavoho odevu. Smertku nesla najstarše divča zo sela, žebý skoro išla za muža. A d'ivčata špivaly:

A my smertku neseme



2.

Neseme ju na pole, naj sja ľubosť nakole,
hyš, smertko hyš, hyš, smertko, hyš.

3.

Nebudeš nas kosyla, bo jar už šja skončila,
hyš, smertko hyš, hyš, smertko, hyš.

4.

Našu smertku zoblečme, na ohni ju upečme,
hyš, smertko hyš, hyš, smertko hyš.

Prychod'at chlopci i špivajut:

Yd' het od nas



Hvaryl staršyj človek:

Tý smertko ukrutna a nešťastlyva. Zaklynam ja tebe ne zo svojom mocom, ale z božskom pomocom. Žebý ty šila do syvoho kameňa, do terňovoho koreňa, de kohut nezašpivat, dzvonky nezadzvoniat, any dobra nyč nezajde. Podupkat po zemľi. Tam tý možeš skalý lamaty, buký výtynaty, ale našomu chotaru i našij hromadi musyš pokij daty. Pakuj stady, rušaj stady, bo tý tu nyjakoho prava any miscja nemaš! Rušaj od nas!

Chlopci i d'ivčata hovorjat:

Tý sonečko krasne, dobra tvoja voľa, osviť že nam krasni, totý našý poľa. Žebý sja nam poľa, kvitom zelenily, bohatov urodov, nas rozveselyly. A potim špivajut: Ideme, ideme, lyto vam neseme, v zelenom hajičku... (na všelyjaku melodyju).

Zdroj: FSk Kurovčan z Kurova, okr. Bardejov 1985

Na Ukrajiní ten zvyk Vynošiňa smertky nebýl. (ŠMAJDA, M.: A iší vam vinčuju, Bratislava OUL. Prešov 1992, s.372)

VELYKODNÝ ŠPIVANKÝ Velykdeň – jarne švato s nestalým pohyblivým datumom. Zachovalo ša v nych veľa archaických ukoniv, zameraných na dobrou urodu, očistu ľudu, domácnich žvirjat i prýrodý. Pre Velykdeň je prýznačne pe-

čina Velykonočného obradovoho kolača, kotrý ša volat paska. Totý kolači ša pekly v peci, býly okruhlý a velyký. Do kobryka (slov. košíka) davaly Rusnaci obrjadvý velykonočný idla: syr - sýrek, žovta hrudka (kotra ša varyt), vajička uvarený v cibul'ovoj lupi abo maľuvaný voskom – pysanky, kobasa, šovdra (slov.šunka), kotra řiž ša varyt, solonyna, maslo, chrin, sil'. Kobryk býl prikrýťj výšývaným obruskom s transparentom **CHRISTOS VOSKRES!** Už večur ša porýchtuvalo všýtko do kobryka a rano ša išlo do cerkvi. Každý ša výparadyl do najkrajšých lachoch što mal.

Dzvonily velykodný dzvoný a šýtký

špivaly Christos voskrese iz mertvých... Dovtody býly dzvoný zvjazany. Namisto dzvonoch ša použýval velykýj cerkovnýj vezovýj rapkač na kľuku, jakýj zvolalaval virjačich od Zelenoho štvartka do Biloj soboty iší aj po 2.švitovoj vojni.

Jak ša pošvatyly kobriký gazda što najskorej utikal domu, žebý počas roku bol šýkovnýj vo všýtkých poľnohospodarských robotach. Pozdravom býlo **CHRISTOS VOSKRES!** a odpovidiť VO ISTYNU VOSKRES! Na Velykonoču nediľu poobidi ša staršý d'ivčata v svjatočným kroji schadžaly za selom na luki, abo sered sela. V daleki minulosty ša totý hrý d'ivčat - chorovody realizuvaly vedľa



Zdroj: Švačina paský, Svidnyk 1971, archiv autora

KALENDARNÝ OBRJADOVÝ ŠPIVANKÝ JARNOHO CYKLU

Покращування зо страны 4
cerkvi. Reľazovito pospajaný d'ivčata vse-lyjakýmь sposobami, ša za špivu pospajaly rukami i prepletaly do kruhu, vodyly ša i sami sobi špivaly bez hudby (tal. a ca-

pella). D'ivčata ša rozd'ilyly na dvi polovici. I.grupa, mat svoju melodyju a ide špivajuči naproti II.grupy jaka t'iz mat svoju melodyju. I.grupa ša žviduje a II.grupa odpovidat.

Toty chorovody maly obradnu funkciu hlavni u vychodnyh Slovanoch. Jak našy predky prešly z pastušoho sposobu žyvo-ta na riľnyčnyj, v spivankach ša objavujut motyvny: lučky, sadky, nazvy roslyn javo-rovýj lyst, rosada-kapusta, petruška, mak, rozmarija, lelyja, f'jalky, konop'li, ľan, jablyň, hruška a ošpivovala ša i robota. Chorovody byly typicky iba pro d'ivčata až do Rusaľa.

Zdroj: Nadežda Varcholová, SNM-MUK Svidnyk 2014, (špivanky archiv autora)

Ľudmila Šandalova

PASCHA HOSPODŇA

Potičku dzurkotavýj, šťastlyvý tvoji vody!
I stromý šťastlyvý. I hora z jakoj schodyš.
Obmývaš verbynu, davaš jej sylu –
radostnu novynu, ponese v ned'ľu.

V ned'ľu velykodňu i nad'ij velyku –

Paschu Hospodňu v pručanim kobryku.

Zdroj: ŠANDALOVA, Ľ.: Napju sja vodičky, vyd. Tota agentura, KULT MINOR, Svidnyk 2020. s.67



Zdroj: Andrej Duleba, Svidnyk, 1997

I grupa:

Вільний темп



Го - я дюнь-дя го-я, пос-ла-ла нас кра-льов-на,



Го - я дюнь-дя го-я, го-я дюнь-дя го-я.

II група: Гоя, дюньдя, гоя! Чого же вас послала? Гоя, дюньдя гоя!

I група: Гоя, дюньдя, гоя! Чи сте справдліви? Гоя, дюньдя гоя!

II група: Гоя, дюньдя, гоя! Справдлівиши яко ви. Гоя, дюньдя гоя!

I група: Гоя, дюньдя, гоя! Чи суть мости готови? Гоя, дюньдя гоя!

II група: Гоя, дюньдя, гоя! Уж сут мости готови, Гоя, дюньдя гоя!

I група: Гоя, дюньдя, гоя! Чи нас през них пустите? Гоя, дюньдя гоя!

II група: Гоя, дюньдя, гоя! Што нам за то дате? Гоя, дюньдя гоя!

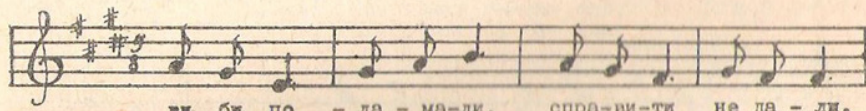
I група: Гоя, дюньдя, гоя! Шварни очка дівчачі Гоя, дюньдя гоя!

II група:

Помірно



Ве - ра не цус - ти-ме, сла- би мос - ти ма - ме,



ви би по - ла - ма-ли, спра-ви-ти не да - ли.

I група: А кед поламеме направити даме,
Што найкраще дівча, то вам зохаляме.

RUSAĽA, RUSAĽNŇ ŠPIVANKŇ
Rusaľa, Rusaľa, bohaty Rusaľa a moji chudobny, bo nemam grajcarja (slov.min-ca, groš od 16.st., hrošy)

Po Velykodňu po 7 týždňoch sut Rusaľa – švato význačne hlavni pre molodých. Nazva pravdepodobni vznikla z nazvu molodšykh antyčnykh slavnostej – pascha rosarum. Rusaľami ša zaveršuje jar i začynat lyto. V sobotu večur paribci pry-našaly divčatam Maji-berezký - symbol lasky, jaký postavily na ich dvir a výpa-radyly farebnyma stužkami z krepovoho papirja abo textylyjami. D'ivčata ša rano odobraly na Božu službu. Dajaký d'ivčata vertajuči ša z cerkvi našly svoji maji po-pevertaný, što zrobyly paribci z inakšykh sel, bo ich t'iz ľubily. Až vtody byl šmich i zabava. Dagde ša stalo, že zaľubency z toho istoho sela, parobok posýpal pilynov dražku, jaka vedla od domu milovanoj gu ňomu i tak daly znaty o svojij laski.

D'ivčata vybraly najkrajšu spomedzi sebe, šumni ju oblekly i na holovu jej daly vinec. Potim ša cila družina vybrala po seli a vybraly piňazi, potraviny na zabavu, jaka byla odmenov za stavaňa Maja. V ned'ľu poobidi ša molod' poberala na tanec. Tancuvaly, špivaly, veselyly ša až do noči. Maji stavaly paribci pri vstupni branki

gazdovoho dvora. Jak byl Maj vecej pripravdženyj, hvarylo ša že mat d'ivka vekšu znamost' a skoro bude svaľba.

Zdroj: Ľudmila Šprochova, Krivé, okr. Bardejov 2000

Zostavyl: PaedDr. Ľuboslav Kaliňák, DiS.art., (Svidnyk)

Prišly mi rusaľa

Kručena



1. Pri - šly mi ru - sa - ľa, ja ma - ja na - ma - va,



bo - daj vas pa - ri - ci ro - zma - ri - ja, cho - ľe - ra tri - ma - va.

Zdroj: Gramoplatňa Ej. popid Makovicu, A2 Anna Šuťaková-Poráčová, obec Kyjov (Šariš), OPUS 1987

2. Prišly mi rusaľa a i velykyj žal,
nemam ja frajira rozmarija, chto mi postavyt maj.

3. Nemam ja frajira, mam choľem brata,
ta vin mi postavyt rozmarija, choc ľem jadlyvčaka.

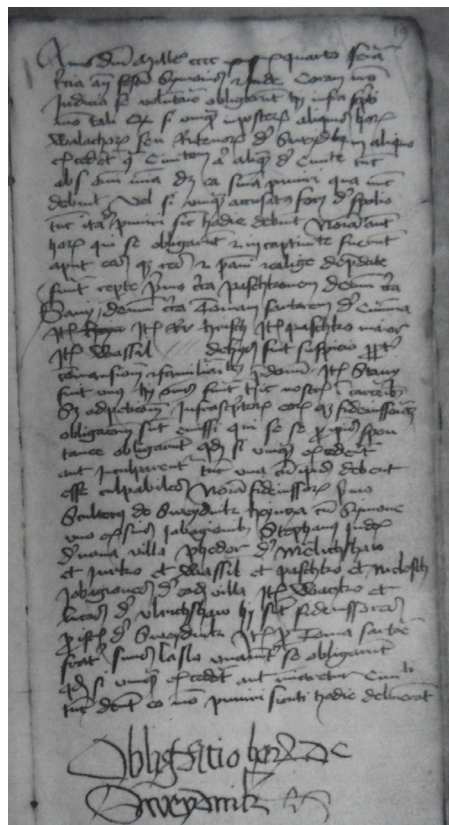
Svedectvo dokumentu o Rusínoch vo Svidníku z 27. októbra 1434 z Bardejova

Покрачування зо страны 1

aliquem de civitate, tunc abs omni misericordia debet ea summa puniri, qua nunc debuit vel si umquam accusatus foret de spolio, tunc ita debet puniri, sicut hodie debuit. Nomina autem horum qui se obligarunt et in captivitate fuerunt apud eosque res et panni, et calige depredate fuerunt reperte. Primo circa Paschkonen, denum circa Sany, denum circa Toman, sartorem de Curima. Item Heisch, item Paschko maior, item Wassil. De hiis fuit suspicio propter commansionem et familiaritatem predonum. Item Stany fuit unnus. Hi omnes fuerunt his nostris in carceribus, sed ad petitionem infrascriptorum eorumque fideiussoriam obligacionem sunt emissi. Qui sese pro ipsis spontanee obligarunt, quod si umquam excederent aut inculparentur, tunc una cum ipsis debent esse culpabiles. Nomina fideiussorum: primus scultetus de Sweidnik Heynca cum Symone, uno ex suis jobagionibus, Stephanus iudex de Nova Villa, Pheodor de melichshaw, et Jurko, et Wassil, et Paschko, et Niclosch, jobagiones de eadem villa. Item Weczko et Lukas de Ulrichshaw. Hi sunt fideiussores pro istis de Sweidnik. Item pro Thoma, sartore, frater suus Lasla. Unanimiter se obligarunt, quod si umquam exderent aut minarentur civitati, tunc debent eo modo puniri, sicuti hodie debuerunt. Obligacio horum de Sweidnik.

Slovenský preklad je takýto: „V roku Pána 1434, v utorok pred sviatkom Šimona a Júdu sa pred našim súdom dobrovoľne zaviazali tí dolu napísaní takým spôsobom, že ak sa ešte niekedy v budúcnosti niekto z týchže

Valachov alebo Rusínov zo Svidníka v niečom dopustí priestupku proti mestu (Bardejov) alebo proti niekomu z mesta, vtedy bez všetkého milosrdenstva má byť tak potrestaný, ako by mal byť teraz potrestaný alebo keby mal byť niekedy obžalovaný z lúpeže,



Písomná správa o Rusínoch vo Svidníku z roku 1434 v bardejovskej Právnej knihe. Majetok ŠOKA v Bardejove

vtedy má byť potrestaný tak, ako má byť potrestaný dnes. Mená však tých, za ktorých sa zaviazali a ktorí boli uväznení a boli u nich nájdené veci, plátno a obuv, čo ulúpili. U prvého Paškona, potom u Sany, tiež pri Tomášovi, krajčírovi z Kurimy. Podobne aj

Hejš, Paško starší, aj Vasil. U týchto bolo podozrenie z ubytovania a príbuzenstva s lúpežníkmi (spoločovanie sa). Aj Stany bol jeden. Všetci títo boli v našom väzení, ale na žiadosť nižšie napísaných a na základe ich záväzného ručiteľstva boli prepustení. Títo sa za nich dobrovoľne zaviazali, že ak sa ešte niekedy dopustia priestupkov alebo poškodia, potom spoločne s nimi budú obvinení. Mená ručiteľov: prvý richtár zo Svidníka Heynca (Jančo) so Šimonom, jedným z jeho poddaných (sedliakov), (potom) Štefan, richtár z Novej Vsi (teraz Nižný Orlík), Fedor z Mirošova? (najpravdepodobnejšie), aj Jurko, aj Vasil, aj Paško, aj Mikuláš, poddaní (sedliaci) z tejže dediny. Tiež Vecko a Lukáš z Orlíka (najskôr ide o Vyšný Orlík). Títo sú ručelia pre spomínaných zo Svidníka. Aj pre Tomáša, krajčíra, jeho brat Ladislav (ručiteľ). Jednomyseľne sa všetci zaviazali, že ak sa ešte niekedy dopustia priestupku alebo budú sa vyhrážať mestu, vtedy majú byť potrestaní takým spôsobom, ako mali byť potrestaní dnes. Záväzok týchže (ručiteľov) zo Svidníka.

Z latinského textu vidno, že bardejovský mestský pisár bol nemeckej národnosti a písomne používal nemčinu. Mená ručiteľov jasne hovoria o ich rusínskom pôvode. Fotokópia tohto archívneho dokumentu v rukopisnej kurzíve bola vydaná v roku 1989 v neustránkovanej publikácii Okres Svidník.

Nepotrebuje ďalší a iný komentár o Rusínoch vo Svidníku.

Porovn. tiež články in Dukla č.8 z 24.02.1984 a Narodny novynky č.5 z 02.02.1994, s. 4 A. Kaputa

RECEPTY RUSYNSKOJ TRADYČNOJ KUCHNI

Pečený bandurký zo šupkov



Suroviny: bandurký, maslo, tvaroh, siľ
Postup: umytý bandurký v šupki roložíme na pekači a dame peči do rulý. Na pečenu bandurku dame kus masla, posolyme a spolu s tvarohom konzumujeme. Dobru chuť!

Huska je domátnij vodný ptach. Slabo lytat, ale dobri plavat. Davat nam pirja i mjaso.
Prevažni pasly huský dity a ony ša nezaobýšly bez vŷdumovaňa všelyjakých her. Oblubena býla hra **Na huský i vovka**. Ku tij hri býlo treba výbraty husarku, vovka aj paru husok. Huský syďily na pastvy-sku a vovk dakus dalej. Husarka odbihla daleko i začala holosno klykaty a huský

holosno odpovidaly:
Huský, huský, pod'te domiv! **Ne ideme!**
Pro što? **Pro vovka.**
De je? **Za plotom.**
Što tam robyt? **Mý ne znae.**
Z čim ša mýje? **Z pomýjamy.**
Z čim ša chterať? **Z pazuramy.**
Huský, huský, pod'te domiv! **Ne ideme!**
Dam vam vŷvsa. **Ne chočeme!**
Dam vam žýtka. **Už ideme-e-e!**

VI. snem Rady rusínskych regiónov Slovenska.

Покрачування зo страны 1

Pozvaných bolo 67 delegátov a zúčastnilo sa 40, teda 59,7 percent. Za Svidníku sa zúčastnili traja delegáti, predsa organizácie vo Svidníku Mgr. Miloš Stronček, Imrich Cuper, Mgr. Peter Kaputa. V príhovore k účastníkom tohto VI. snemu vystúpil predseda Rady

rusínskych regiónov Slovenska Ing. Miroslav Bober zo Stakčína. Okrem iného uviedol, že v Európe prebieha odnárodňovanie a postupná likvidácia národnostných kultúr. V diskusii vystúpil aj Mgr. Miloš Stronček, ktorý spomenul aj petíciu na pre-

menovanie SNM- Múzea ukrajinskej kultúry vo Svidníku na SNM- Múzeum rusínskej kultúry vo Svidníku. Na záver vystúpila dievčenská folklórna skupina Bosoročky z humenského regiónu.

Mgr. P. Kaputa



Rada RuRS



Kolonica - Mgr. M. Stronček

Z rozhovoru „z Gabriellou Derepa“ Národnostno-etnické vysielanie Rádía Regina Východ v Košiciach 10. decembra 2025.

Pochádza zo Zakarpatskej Ukrajiny. Ako štvorročná odišla s rodinou z ekonomických dôvodov žiť do Českej republiky. Študuje históriu a právo vo Švajčiarsku. Je aktívna na sociálnych sieťach. V novembri 2025 vystúpila na 18 fóre OSN v Ženeve o otázkach národnostných menšín. Tu povedala, že Rusíni nie sú uznanou národnostnou menšinou na Ukrajine a sú bez vlastného územia. Je to skôr ich historické označenie. Nemajú zastúpenie na celonárodnej úrovni. Neboli ale podané nijaké žiadosti o ich uznanie ukrajinským štátom, hoci je Zakarpatská oblasť na Ukrajine multikultúrna.

Reakciou na toto vystúpenie boli vyhrážky voči nej z Užhorodu na Ukrajine, že ju roztrhajú psy, alebo znásilnia. Kamarátka z detstva Anastazia Barna ju obvinila zo separatizmu. Jej partner je príslušníkom Azovského pluku. Gabriella Derepa Rusínom na Slovensku odkazuje, aby si vážili svoju kultúru a tradície. Boli sebavedomí a podporovali Rusínov na Ukrajine.

Mgr. P. Kaputa

Odpis hlásenia Mestskej žandárskej stanice v Prešove z 12. decembra 1914 o vypálení viacerých obcí vlastnými rakúsko-uhorskými vojenskými jednotkami v okrese Svidník.

Bol napísaný rukou a atramentom stotníkom Solteszom v maďarčine a uverejnený v slovenčine v publikácii Pramene k vojenským dejinám Slovenska IV/1 strany 106-107 v slovenskom preklade.

Opis Uh. kráľ. žandárska oblasť číslo IV. Mestská žandárska stanica v Prešove číslo: 1914

Predmet: Hlás. vo veci vypálenia obcí vlastnými oddielmi.

Veliteľstvu uhorského žandárskeho krídla Prešov

Prešov 12-ho decembra 1914

Oznamujem, že od strážmajstra Imre Határ som sa dozvedel, že v obvode žandárskej stanice v Nižnom Komárniku boli vlastnými oddielmi vypálené nasledujúce obce:

Vyšný Komárnik, Nižný Komárnik, Krajná Poľana, Príkra, Bodružal, Pstriná, Miroľa, Krajná Porúbka a Šarbov.

Kňaz v obci Medvedie Aurél Petrik uvie-

dol, že naše oddiely zapálili aj Medvedie a Korejovce.

Kňaz v Nižnej Pisanej Antal Kocs uviedol, že naša jednotka podpálila aj Vyšnú Pisanú a Nižnú Pisanú.

Notár v Hunkovciach Gyula Fedás uviedol, že naše jednotky podpálili Hunkovce. Notár v Kapišovej Elek Verdon uviedol, že naše jednotky podpálili Svidničku, Dlhohu a Kružlovú

S ohľadom na to, ktoré obce boli ešte podpálené vlastnými jednotkami, by vedel dať vysvetlenie veliteľ stanice vo Vyšnom Svidníku strážmajster András Huszti a veliteľ stanice v Nižnom Komárniku strážmajster Imre Határ, keďže ich staničné obvody sú v rámci pohraničia.

Duchovný v Šemetkovciach Illés Bungatics uviedol, že od niekoho počul, že naše jednotky podpálili aj Šemetkovce, Vagriec a Vislavu, ale osobne to nevidel.

Sztecunics v.r.
veliteľ stanice, strážmajster

číslo 196

k.t. 1914

Došlo na veliteľstvo žandárskeho krídla v Prešove 12. decembra 1914

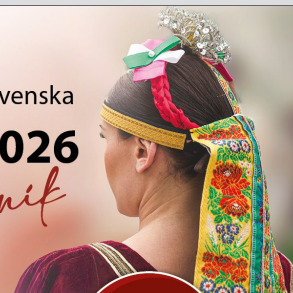
Za správnosť opisu: stotník Soltész. Vlastnoručný podpis. Odtlačok okrúhlej pečate. Preklad z maďarského jazyka.

MV SR, Štátny archív Prešov, fond Šarišská župa, Hlavný župan, škatuľa 33.



Rusínsky festival

Festival kultúry Rusínov Slovenska
25. - 31. máj 2026
Svidník *14. ročník*



KOMPLETNÝ PROGRAM 14. ROČNÍKA



SPRIEVODNÝ PROGRAM

PONDELOK 25.05.2026

16:00 hod. Podduklianske osvetové stredisko, Slávnostné otvorenie 14. Festivalu kultúry Rusínov Slovenska, Ing. Miron Mikita: Karpatské perly - prednáška a beseda

UTOROK 26.05.2026

16:00 hod. Dom kultúry, DAD Prešov, Divadelné predstavenie - Polepetko / Полепетко

STREDA 27.05.2026

16:00 hod. Podduklianska knižnica, Ústav rusínskeho jazyka a kultúry Prešovskej univerzity v Prešove, Rusinistika v škole: samostatné školstvo alebo súčasť vzdelávania v regióne? - beseda / Бесіда: Русиністика в школі: окреме школство або сучасть освіти в регіоні?

ŠTVRTOK 28.05.2026

11. Festival Viery - Chrám Božej múdrosti

16:00 hod. Gréckokatolícka sv. Liturgia - Liturgia sv. Jána Zlatoústeho v rusínskom jazyku

HLAVNÝ PROGRAM

PIATOK 29.05.2026 - amfiteáter Svidník

17:00 hod. Otvorenie areálu 14. Rusínskeho festivalu, hudobná skupina DOLT / voľná zóna
17:30 hod. KUD Joakim Hardi Petrovci, KUD Joakim Govlja Mikloševci - Sojuz Rusinoh Republiki Horvatskej
18:00 hod. Orfeus (7. ročník hudobnej prehliadky autorskej rusínskej hudby)
19:00 hod. Spevacká skupina Kalina 19:30 hod. Folklórny súbor Šarišan Prešov
20:30 hod. Spevacká skupina Kalina 21:15 hod. MORIS hudobná skupina Stropkov
22:00 hod. Majk Spirit 23:30 hod. Uspatie areálu, hudobná skupina DOLT / voľná zóna

SOBOTA 30.05.2026 - amfiteáter Svidník

14:00 hod. Mladý Svidničan - zábava / voľná zóna
14:30 hod. KUD Joakim Hardi Petrovci, KUD Joakim Govlja Mikloševci - Sojuz Rusinoh Republiki Horvatskej
15:00 hod. Miroslav Hrib, heligonkár
15:30 hod. Laco Bernát, Svidník 16:15 hod. Miroslav Hrib, heligonkár
16:30 hod. Ľudový súbor ZUŠ-Dobšiná 17:00 hod. FSK Zaruba z Ňagova
18:00 hod. DUŠAN JANEČEK & PRASLICA 19:00 hod. FSK Zaruba z Ňagova
19:30 hod. PULS profesionálny súbor z Prešova 21:00 hod. Peter Juhás & Band
23:00 hod. Lucia Gibarti & Band 00:00 hod. Mladý Svidničan - zábava / voľná zóna

NEDEĽA 31.05.2026 - amfiteáter Svidník

12:00 hod. Fabrici Folk Production - Dominik Fabrici / voľná zóna 13:00 hod. Domáce kolektívy a hostia: CZŠ sv. Juraja, Spojená škola, ZŠ Ladomirová, ZŠ Kružlová, Spevacká skupina Svidničanka, Spevacká skupina Bakova, Карпатські голоси, TK Svitan, DFS Podkovička, DFS Komanička, DFS Makovička, FS Makovica 16:00 hod. Žrebovanie výhercov zakúpených permanentiek 17:00 hod. DESmod 18:00 hod. Fabrici Folk Production - Dominik Fabrici / voľná zóna

Hlavný organizátor:

Okresná organizácia Rusínskej obrody vo Svidníku

Projekt je podporený z rozpočtu PSK



Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín



Realizované s podporou:



Mladý Svidničan

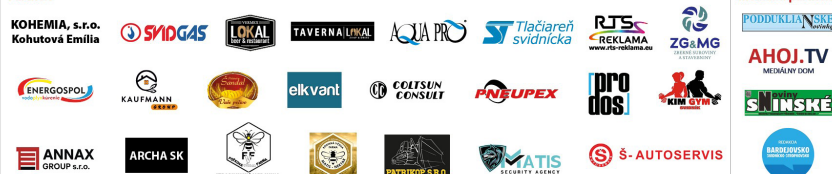
Generálny partner



Hlavný partneri



Partneri



Наше слово, Naše slovo – občasník Rusínskej obrody vo Svidníku. Periodicita vydania 2x ročne v máji a v decembri. Vydáva občianske združenie Okresná organizácia Rusínskej obrody vo Svidníku IČO: 42 086 655. Sídlo: Karpatská 838/14, 089 01 Svidník. Realizované bez podpory štátnych fondov. Autor nepodpísaných článkov a zodpovedný redaktor: Mgr. Peter Kaputa, evidenčné číslo: EV5650/18. Svoje názory a príspevky do novín posielajte na emailovú adresu redakcie: slovonase@gmail.com, tlač: Tlačiareň svidnícka, s. r. o., NEPREDAJNÉ. Náklad: 100 ks.